

لایحه آیین دادرسی کیفری

بخش اول - کلیات

فصل اول - تعریف آیین دادرسی کیفری و اصول حاکم بر آن

ماده ۱ - ...

ماده ۲۹۶ - دادگاه کیفری یک برای رسیدگی به جرائم موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۳۰۲) این قانون با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و عضویت چهار مستشار تشکیل می‌شود و جلسه آن با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و عضویت دو مستشار نیز رسمیت دارد. جلسه دادگاه برای رسیدگی به سایر جرائم در صلاحیت این دادگاه با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و عضویت دو مستشار تشکیل می‌شود که با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و عضویت یک مستشار رسمیت می‌یابد.

تبصره - دادگاه کیفری یک در تمام حوزه‌های قضائی شهرستان تشکیل می‌شود و در صورت عدم امکان تشکیل، در حوزه‌هایی که این دادگاه تشکیل نشده است، به جرائم موضوع صلاحیت این دادگاه در نزدیکترین دادگاه کیفری یک در حوزه قضائی آن استان رسیدگی می‌شود.

ماده (۲۹۶) به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و سه تبصره به شرح زیر به آن الحاق شد:

ماده ۲۹۶ - دادگاه کیفری یک با حضور رئیس و دو مستشار و در غیاب رئیس با حضور سه مستشار تشکیل می‌شود. در این وضعیت ریاست دادگاه به عهده عضو مستشاری است که سابقه قضائی بیشتری دارد.

تبصره ۱ - دادگاه کیفری یک در مرکز استان و به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضائی شهرستان‌ها تشکیل می‌شود. در حوزه‌هایی که این دادگاه تشکیل نشده است، به جرائم موضوع صلاحیت آن در نزدیکترین دادگاه کیفری یک در حوزه قضائی آن استان رسیدگی می‌شود.

تبصره ۲- دادرس علی البدل حسب مورد می تواند به جای رئیس یا مستشار انجام وظیفه کند. همچنین با انتخاب رئیس کل دادگستری استان، عضویت مستشاران دادگاههای تجدیدنظر در دادگاه کیفری یک و دادگاه انقلاب در مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می کند بلامانع است.

تبصره ۳- دادگاههای کیفری استان و عمومی جزائی موجود به ترتیب به دادگاههای کیفری یک و دو تبدیل می شوند. جرائمی که تا تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون در دادگاه ثبت شده است، از نظر صلاحیت رسیدگی تابع مقررات زمان ثبت است و سایر مقررات رسیدگی طبق این قانون در همان شعب مرتبط انجام می شود. این تبصره در مورد دادگاه انقلاب و دادگاههای نظامی نیز جاری است.

ماده ۲۹۷- دادگاه انقلاب برای رسیدگی به جرائم موجب مجازات مندرج در بندهای (الف) و (ب) ماده (۳۰۲) این قانون با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و عضویت چهار مستشار تشکیل می شود و جلسه آن با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و عضویت دو مستشار نیز رسمیت دارد. جلسه این دادگاه برای رسیدگی به جرائم موجب مجازات های مندرج در بندهای (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و عضویت دو مستشار تشکیل می شود که با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و عضویت یک مستشار رسمیت می یابد. رسیدگی این دادگاه در سایر موارد دارای صلاحیت با حضور رئیس یا دادرس علی البدل می باشد. این دادگاه در مرکز هر استان تشکیل می شود و تشکیل آن در سایر حوزه های قضائی به تشخیص رئیس قوه قضائیه است.

ماده (۲۹۷) به شرح زیر اصلاح شد:

ماده ۲۹۷- دادگاه انقلاب برای رسیدگی به جرائم موجب مجازات مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «پ» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون با حضور رئیس و دو مستشار تشکیل می شود. دادگاه برای رسیدگی به سایر موضوعات با حضور رئیس یا دادرس علی البدل یا توسط یک مستشار تشکیل می شود.

تبصره- مقررات دادرسی دادگاه کیفری یک به شرح مندرج در این قانون در دادگاه انقلاب، در مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می کند جاری است.

ماده ۲۹۸- ...

ماده ۳۰۳- به جرائم زیر در دادگاه انقلاب رسیدگی می شود:

الف - جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، محاربه و افساد فی الارض، بغی، تباری و اجتماع علیه جمهوری اسلامی ایران یا اقدام مسلحانه یا احراق، تخریب و اتلاف اموال به منظور مقابله با نظام

ب - توهین به مقام بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و مقام رهبری

پ- تمام جرائم مربوط به مواد مخدر، روان گردان و پیش سازهای آن و قاچاق

اسلحه، مهمات و اقلام و مواد تحت کنترل

به ماده (۳۰۳) یک بند به عنوان بند (ت) اضافه شد:

ت- سایر مواردی که به موجب قوانین خاص در صلاحیت این دادگاه است.

ماده ۳۰۴- ...

مبحث دوم- ترتیب رسیدگی

ماده ۳۹۵- در دادگاه کیفری یک و نیز در تمام مواردی که رسیدگی مرجع قضائی با قضات متعدد پیش بینی شده باشد، رأی اکثریت تمام اعضاء ملاک است. نظر اقلیت باید به طور مستدل در پرونده درج شود. در مواردی که دادگاه با حضور تمام اعضاء تشکیل نشده باشد و در صدور رأی نظر اکثریت به شرح فوق حاصل نشود، یک عضو مستشار دیگر توسط مقام ارجاع اضافه می شود.

در ماده (۳۹۵) عبارت «در مواردی که دادگاه با حضور تمام اعضاء تشکیل نشده باشد و در صدور رأی» حذف و کلمه «اگر» جایگزین آن می شود.

ماده ۳۹۶- ...

بخش چهارم - اعتراض به آراء

فصل اول - کلیات

ماده ۴۲۶ - دادگاه تجدیدنظر استان مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تجدیدنظر از کلیه آراء غیرقطعی کیفری است مگر مواردی که در صلاحیت دیوان عالی کشور باشد. دادگاه تجدیدنظر استان در مرکز هر استان، با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و دو عضو مستشار تشکیل می‌شود. جلسه دادگاه با حضور دو عضو نیز رسمیت دارد.

ماده (۴۲۶) به شرح زیر اصلاح شد:

ماده ۴۲۶ - دادگاه تجدیدنظر استان مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تجدیدنظر از کلیه آراء غیرقطعی کیفری است جز در مواردی که در صلاحیت دیوان عالی کشور باشد. دادگاه تجدیدنظر استان در مرکز هر استان، با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل و عضویت دو مستشار تشکیل می‌شود.

ماده ۴۲۷ - ...

ماده ۴۷۷ - در صورتی که رئیس قوه قضائیه رأی قطعی صادره از هریک از مراجع قضائی را خلاف بین شرع تشخیص دهد، با تجویز اعاده دادرسی، پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال تا در شعبی خاص که توسط رئیس قوه قضائیه برای این امر تخصیص می‌یابد رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید. شعب خاص مذکور مبنیاً برخلاف شرع اعلام شده، رأی قطعی قبلی را نقض و رسیدگی مجدد اعم از شکلی و ماهوی به عمل می‌آورند و رأی مقتضی صادر می‌نمایند.

تبصره ۱ - آراء قطعی مراجع قضائی (اعم از حقوقی و کیفری) شامل احکام و قرارهای دیوان عالی کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح، دادگاههای تجدیدنظر و عمومی و انقلاب، دادرها و شوراهای حل اختلاف می‌باشند.

تبصره ۲ - آراء شعب دیوان عالی کشور در باب تجویز اعاده دادرسی و نیز دستورهای موقت دادگاهها، اگر توسط رئیس قوه قضائیه خلاف بین شرع تشخیص داده شود، مشمول احکام این ماده خواهد بود.

تبصره ۳- در صورتی که رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور، رئیس سازمان قضائی نیروهای مسلح و یا رئیس کل دادگستری استان در انجام وظایف قانونی خود، رأی قطعی اعم از حقوقی یا کیفری را خلاف بین شرع تشخیص دهند، می‌توانند با ذکر مستندات از رئیس قوه قضائیه درخواست تجویز اعاده دادرسی نمایند. مفاد این تبصره فقط برای یکبار قابل اعمال است؛ مگر اینکه خلاف بین شرع آن به جهت دیگری باشد.

در ماده (۴۷۷) و تبصره‌های آن عبارت «خلاف بین شرع» به عبارت «خلاف شرع بین» و در تبصره (۱) عبارت «عمومی و انقلاب» به عبارت «بدوی» اصلاح شد. ۹

ماده ۴۷۸- ...

ماده ۵۲۰- محکومان می‌توانند در صورت رعایت ضوابط و مقررات زندان و مشارکت در برنامه‌های اصلاحی و تربیتی و کسب امتیازات لازم پس از سپردن تأمین مناسب، ماهانه حداکثر سه روز از مرخصی برخوردار شوند. در موارد بیماری حاد یا فوت بستگان نسبی و سببی درجه یک از طبقه اول یا همسر و یا ازدواج فرزندان، زندانی می‌تواند به تشخیص دادستان حداکثر تا پنج روز از مرخصی استفاده نماید. تعیین مقررات موضوع این ماده و امتیاز هر یک از برنامه‌های اصلاحی و تربیتی، چگونگی انطباق وضعیت زندانیان با شرایط تعیین شده و نحوه اعطای مرخصی به آنان به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

تبصره ۱- در موارد شمول قسمت دوم این ماده، در صورت عجز از فراهم نمودن تأمین، اعزام محکوم تحت مراقبت مأموران، یک روز در ماه و به مدت ده ساعت بلامانع است.

تبصره ۲- اعزام متهمان بازداشت‌شده به مرخصی تنها به مدت و به شرح مقرر در تبصره فوق و با نظر مرجع صدور قرار جایز است.

تبصره ۳- در مواردی که زندانی دارای شاکی خصوصی است و بنا به تشخیص دادستان یا قاضی اجرای احکام، اعطای مرخصی می‌تواند در جلب رضایت شاکی مؤثر باشد، زندانی می‌تواند علاوه بر مرخصی مذکور در این ماده پس از سپردن تأمین

مناسب، در طول مدت حبس یک نوبت دیگر و حداکثر به مدت هفت روز از مرخصی استفاده نماید. در صورتی که محکوم بتواند بخشی از خسارت شاکی را پرداخت یا رضایت او را جلب کند، این مرخصی فقط برای یکبار دیگر به مدت هفت روز تمدید می شود.

تبصره ۴- محکومانی که به موجب قانون مشمول مقررات تعلیق اجرای مجازات نمی شوند، پس از تحمل یک سوم از میزان مجازات با رعایت شرایط مندرج در صدر ماده و به تشخیص دادستان می توانند در هر چهار ماه حداکثر پنج روز از مرخصی برخوردار شوند.

تبصره ۵- رئیس قوه قضائیه می تواند به مناسبت های ملی و مذهبی علاوه بر سقف تعیین شده در این قانون، حداکثر دوبار در سال به زندانیان واجد شرایط، مرخصی اعطاء کند.

یک تبصره به عنوان تبصره (۶) به ماده (۵۲۰) الحاق شد:

تبصره ۶- مواردی که شخص باید به موجب مقررات شرعی به طور دائم در زندان باشد از مشمول مقررات این ماده و تبصره های آن خارج است.

ماده ۵۲۱- ...

اصلاحات فوق در جلسه مورخ چهارم اسفندماه یکهزار و سیصد و نود و دو کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی به تصویب رسید. یادآوری می شود که مجلس در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ نوزدهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و نود با اجرای آزمایشی آن به مدت سه سال موافقت نموده است. /ب

علی لاریجانی